

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีรายละเอียดของ วิธีดำเนินการวิจัยที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยซึ่งมีลักษณะดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ โดยดำเนินการต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 จัดทำแบบสอบถามปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ใน เรือนจำกลางนครสวรรค์
- 1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิง เนื้อหา โครงสร้างภาษา และเทคนิคการเขียน โดยคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง (Index of objective congruence : IOC)
- 1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ และนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอุทัยธานี ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอ เมือง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (พิชิต ฤทธิจรุญ. 2544 : 278 - 279) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85
- 1.5 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขัง ที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์
- 1.6 นำผลการเก็บข้อมูลปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ใน เรือนจำกลางนครสวรรค์ มาวิเคราะห์

ช่วงที่ 2 ผู้วิจัยร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ โดยดำเนินการต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์

2.2 นำร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ในการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์ เสนอแนะ และให้ความเห็นรับรอง

2.3 ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ใน เรือนจำกลางนครสวรรค์ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังชายที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ จำนวน 274 คน และเจ้าพนักงานชายของเรือนจำกลางนครสวรรค์ จำนวน 99 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังชายที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ จำนวน 159 คน และเจ้าพนักงานชายของเรือนจำกลางนครสวรรค์ จำนวน 80 คน ซึ่ง กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเคริชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608, อ้างถึงใน พิษิต ฤทธิจรูญ. 2543 : 139) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (F.G.D.) เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ซึ่งมี คุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และ/หรือ มีประสบการณ์ใน การทำงานด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. นายประกิจ กฤษณะ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

2. นายสุโรจน์ จันทรพิทักษ์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย

3. นายพงศ์พญา ศรีนพนิคม อัยการพิเศษประจำกรม สำนักงานคุมครองสิทธิฯ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิฯ

4. นางปรานี นาวเหนียว หัวหน้างานสุขศึกษา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้เกี่ยวกับโทษ พิษ ภัย และโรคที่เกิดจากบุหรี่
5. นางสาวจริยา หัตถมาศ นักวิชาการสาธารณสุข 7 ว. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535
6. นายมนัส พรามนัส หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ เรือนจำกลางนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองผู้ต้องขังและการกำหนดเขตพื้นที่ภายในเรือนจำ
7. นางสาววันทนี ฤทธิลอย หัวหน้าสถานพยาบาลเรือนจำกลางนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและรักษาโรครภายในเรือนจำ
8. นางเกษวรงค์ พลาขงาม นักสังคมสงเคราะห์ เรือนจำกลางนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านงานสังคมสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
9. นายเทอดทูล สังสะนา อนุศาสนาจารย์ เรือนจำกลางนครสวรรค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดพื้นที่เขตสูบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ จำนวน 13 ข้อ ด้านความรู้ของเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ เกี่ยวกับโทษ พิษ ภัย และโรคที่เกิดจากบุหรี่ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ และด้านการกระทำผิดพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2546 ด้วยการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุทธิพงษ์ กัวยวรรณ. 2543 : 108 – 109)

ระดับ 4	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด
ระดับ 3	หมายถึง	ปัญหามาก
ระดับ 2	หมายถึง	ปัญหาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ ใช้แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ มีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัย เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

3. นำแนวความคิดและทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม โดยให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ต้องการ ดังนี้

3.1 การกำหนดพื้นที่ภายในเรือนจำกลางนครสวรรค์ให้เป็น เขตสูบบุหรี่ และ เขตปลอดบุหรี่

3.2 ความรู้ของเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ เกี่ยวกับโทษ พิษภัย และ โรคที่เกิดจากบุหรี่ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

3.3 การกระทำผิดพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2546 ด้วยการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่

4. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็นไว้ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2544 : 272 - 273)

+ 1 = ถ้าแน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

- 1 = แน่ใจว่าคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อนั้น

โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนศ มีศรีสวัสดิ์ รองผู้อำนวยการ โครงการบัณฑิตศึกษา ฝ่ายวิชาการ และอาจารย์ประจำสาขาพุทธศาสตร์การพัฒน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

4.2 นางวิมลรัตน์ คล้ายเนียม อาจารย์ประจำสาขาพุทธศาสตร์การพัฒน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

4.3 นางปราณี นาวเหนียว หัวหน้างานสุขศึกษา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์

5. นำแบบสอบถามแต่ละข้อมาหาค่า IOC โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าตั้งแต่ระดับ 0.66 ขึ้นไป นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดอุทัยธานี ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทางสถิติ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2544 : 278 - 279) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

6. นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อขอความเห็นชอบ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ นำปัญหาที่พบในช่วงที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์
2. จัดทำร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์
3. นำร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ 9 คน เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
4. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเป็นรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ ดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงาน โครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ไปยังอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับเจ้าพนักงานและผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่มีเนื้อหาสาระครบถ้วน สมบูรณ์ กลับคืนทั้งหมด จำนวน 239 ฉบับ

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์

1. ขอนหนังสือจากสำนักงาน โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมสนทนากลุ่ม
2. ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็น ข้อพิจารณา และข้อเสนอแนะ
3. จัดบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม และเก็บเอกสารลงความเห็นชอบในรูปแบบ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ ไว้เป็นหลักฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. คำถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. คำถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) หาค่าเฉลี่ยในภาพรวมและรายชื่อเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (สมบุญ ชิตพงศ์. 2528 : 179)

3.26 – 4.00	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด
2.51 – 3.25	หมายถึง	ปัญหามาก
1.76 – 2.50	หมายถึง	ปัญหาน้อย
1.00 – 1.75	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด

3. ประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลปัญหาที่ได้จากช่วงที่ 1 นำมากำหนดรูปแบบในการแก้ไข ปัญหา ผู้วิจัยร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ นำเข้าที่ประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ วิพากษ์ และให้ความเห็นชอบในร่างรูปแบบการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่ในเรือนจำกลาง นครสวรรค์

สถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบเครื่องมือ

1.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับเนื้อหาตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2544 : 273)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) จากสูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2544 : 279)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อคำถาม

Si^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

St^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสุขภาพของผู้ต้องขังที่ไม่สูบบุหรี่
ในเรือนจำกลางนครสวรรค์ ใช้สถิติ ดังนี้

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน